

לקוטי תורה • פרשת בהר • מאמר 1

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם...

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/behar/1](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/behar/1)

1 כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' שש שנים וגו'. הנה משמעות הכתוב כי מיד כי תבואו אל הארץ ושבתה קודם שיתחילו השש שנים.

"כשתבואו אל הארץ שאני נותן לכם, תשבות הארץ שבת לה'. שש שנים" וכו'. והנה, משמעות הפסוק היא שמיד "כשתבואו אל הארץ", "תשבות [הארץ]", עוד לפני שיתחילו שש השנים.

2 ויובן בהקדים ביאור הכתוב פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. ופי' שאמר הקב"ה לכנסת ישראל פתחי לי בכדי שתהיי בבחי' אחותי רעיתי.

הדברים יובנו לאחר שנקדים ונבאר את הפסוק: "פתחי לי, אחותי רעייתי" וגו'. פירוש הדברים הוא שהקב"ה אמר לכנסת ישראל: "פתחי לי", כדי שתהיי בבחינת "אחותי רעייתי".

הגם דכנסת ישראל נקראת תמיד בשם זה מ"מ בחינה זו פעמים שהיא בהתגלות ופעמים שהיא מכוסה ומסותרת.

אף שכנסת ישראל נקראת תמיד בשם זה, מכל מקום בחינה זו מתגלה לפעמים, ולפעמים היא מכוסה ומסותרת.

3 ולכן אמר פתחי להסיר המכסה וההסתר כדי שתהיה בחינה זו בהתגלות. ולהבין ענין מהות בחינה זו כשהיא בהתגלות ומהו המכסה והלבוש המסתיר גילוי זה.

לכן אמר "פתחי": להסיר את הכיסוי ואת ההסתר, כדי שבחינה זו תתגלה. ויש להבין מהי מהותה של בחינה זו כשהיא מתגלה, ומהם הכיסוי והלבוש המסתירים את הגילוי הזה.

הנה פי' אחותי הוא מלשון איחוי אלכסנדרית שבגמרא שהוא מלשון חיבור שמחבר שני דברים יחד להיות לאחדים כגוף אחד ממש.

והנה, פירוש "אחותי" הוא מלשון "איחוי אלכסנדרית" שבגמרא, שפירושה חיבור: חיבור של שני דברים זה לזה עד שהם נעשים לאחד, ממש כגוף אחד.

4 וכך הוא עד"מ ענין האהבה הטבעית שבנפשות ישראל ממקור חוצבן שהן חלק אלוה ממעל ממש ומיוחדים בתכלית היחוד באור א"ס ב"ה ממש.

כך הוא, בדרך משל, גם בעניין האהבה הטבעית שבנפשות ישראל, [שבאה] ממקור חוצבן: הן באמת "חלק אלוה ממעל", ומיוחדות בתכלית היחוד באור אין סוף ממש, ברוך הוא.

וע"כ גם למטה אחר שנבראו מאין ליש וירדו מטה מטה להתלבש בגוף ונפש החיונית זאת היא מדת הצדיקים מצד נפש אלהית אשר בקרבם חשקם ותשוקתם להתכלל

ולכן גם למטה, לאחר שנבראו מאין ליש וירדו מטה מטה להתלבש בגוף ונפש החיונית, זוהי מידת הצדיקים: מכוח הנפש האלקית שבתוכם, רצונם וכיסופם הם להיכלל

באור ה' ולהבטל במציאות אליו ית' בכלות הנפש ממש מעומקא דלבא, וכל ימיהם תמיד הם בביטול הנ"ל מחמת טבע נפשותם שנעשה להם טבע ואין צריכים שום התבוננות והכנה לעורר את האהבה.

באור ה' ולהתבטל במציאות [עצם] אליו יתברך, בכלות הנפש ממש מעומק הלב. בכל ימיהם הם מצויים תמיד בביטול האמור, מכיוון שטבע נשמותיהם נעשה להם לטבע, ואין הם זקוקים כלל להתבוננות או להכנה כדי לעורר את האהבה.

5 וכמ"ש אם זכרתיך על יצועי באשמורות אהגה כך. וכתוב בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך.

כמו שכתוב: "כשאני זוכר אותך על מיטתי, אני הוגה כך באשמורות הלילה". וכן כתוב: "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, ובשכבך ובקומך".

והוא ע"ד משל כאהבת אח ואחות שהאהבה כיניהם קבועה ונטועה מעצמה בטבע בתולדותם בלי שום התעוררות כלל, וזו היא אהבה האמיתית מנקודת אמת לאמתו שאין לה הפסק ועומדת לעד.

והדבר דומה, בדרך משל, לאהבת אח ואחות: האהבה שכיניהם קבועה ונטועה בהם מעצמה, בטבע, מלידתם, בלי שום התעוררות כלל. זוהי אהבה אמיתית, מנקודת האמת לאמיתה, שאין לה הפסק והיא עומדת לעד.

משא"כ כשאין אהבה זו קבועה ונטועה בלב האדם כ"א בשעה שמעורר את האהבה בעתים מזומנים בשעת ק"ש [קריאת שמע] ותפלה וכיוצא בו ואח"כ חולפת ועוברת ממנו אין אהבה זו נקראת בשם אהבת אמת לאמתו,

אבל כאשר אהבה זו אינה קבועה ונטועה בלבו של האדם, אלא [נמצאת] רק בזמן שהוא מעורר את האהבה במועדים קבועים, בשעת קריאת שמע ותפלה וכיוצא בזה, ולאחר מכן היא חולפת ומסתלקת ממנו — אהבה זו אינה נקראת "אהבת אמת לאמיתה",

דהיינו מנקודת האמת ממש כ"א בשם שפת אמת מלשון שפה לפיו שהוא אימרא שסביב הבגד דהיינו שפת הבגד וקצהו.

כלומר, אין זו אהבה מנקודת האמת ממש, אלא היא נקראת "שפת אמת", מלשון שפה — פתח — כמו "שפה לפיו", שהיא האימרא שסביב הבגד, כלומר שפת הבגד וקצהו.

כך ע"ד משל האהבה הזאת הבאה בעת התעוררות היא שפת האמת וקצהו דהיינו התחלת האמת אבל אינו נקרא בשם אמת גמור לאמתו.

כך, בדרך משל, אהבה זו שבאה בעת התעוררות היא שפת האמת וקצה, כלומר תחילתה של האמת, אך אינה נקראת "אמת גמורה לאמיתה".

ולכן אמרו בזהר (ר"פ תשא ד' קפ"ח וע"ש במק"מ [במקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות]) שפת אמת תכון לעד כוננת לעד לא כתיב אלא תכון לעד וכתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת באמת דייקא.

ולכן נאמר בזהר (בתחילת פרשת תשא, דף קפ"ח; ועיין שם במקדש מלך ובהרמ"ז): "שפת אמת תכון לעד" — לא כתוב "כוננת לעד", אלא "תכון לעד". וכן כתוב: "הוי קרוב לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת" — "באמת" דווקא.

דהיינו בנקודת אמת ולא בשפת אמת, כי מאחר שצריך הוא תמיד לעורר את האהבה הרי לא נעשית עדיין טבע עצמותו ומהותו ממש מנקודת הלב ממש.

כלומר, מנקודת האמת ולא משפת האמת. שהרי מאחר שהוא צריך לעורר את האהבה תמיד, היא עדיין לא נעשתה טבע של עצמותו ומהותו ממש, מנקודת הלב ממש.

6 ומ"מ נקראת בשם שפת אמת מאחר שעכ"פ [שעל כל פנים] בשעה זו מעורר את האהבה מנקודת לבו כל חד לפום שעורא דיליה

ובכל זאת היא נקראת "שפת אמת", שכן על כל פנים באותה שעה הוא מעורר את האהבה מנקודת הלב, כל אחד לפי מידתו;

וגם אחר התפלה נשאר רשי מו שבזכרו את ה' מתעורר רוח נדיבה בקרבו מאליו לאהבת ה' והרי נתקיים בו ג"כ מ"ש אם זכרתיך גוי' [וגוי' / גומר] [וע' בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] ס"פ י"ג].

וגם לאחר התפילה נשאר רשימו, וכאשר הוא זוכר את ה' מתעוררת בקרבו מאליו רוח נדיבה לאהבת ה'. וכך מתקיים בו גם הכתוב: "כאשר זכרתי אותך" וכו'. [וראו ספר של בינונים (תניא), חלק א, בסוף פרק י"ג].

7 ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ אלה מסעי כו' ויכתוב משה כו' בענין תתן אמת ליעקב. ועמ"ש במ"א בענין ח' פעמים אמת באמת ויציב.

ועיינו במה שנכתב במקום אחר בביאור על "אלה מסעיי" וכו', "ויכתוב משה" וכו', בענין "תתן אמת ליעקב". ועיינו במה שנכתב במקום אחר בענין שמונה הפעמים שבהן נאמרת המילה "אמת" כ"אמת ויציב".

הד' פעמים אמת הראשונים עד עזרת הוא רצון ותשוקת הלב להדבק בה' עד כלותו הנק' היכל הרצון ואח"כ עוד ד"פ אמת

ארבע הפעמים הראשונות של "אמת", עד "עזרת", מבטאות את רצונו וכמיהת לכו של האדם להידבק בה', עד כלות הנפש. מדרגה זו נקראת "היכל הרצון"; ואחר כך באות עוד ארבע פעמים "אמת",

דהיינו אמת האמתי שמסייעהו מלמעלה להתאמת הד' אמת שלמטה להיות אמת אמיתי במס"נ [במסירות נפש] עד כלותה כו'

כלומר, האמת האמיתית, שעל ידה מסייעים לו מלמעלה, כדי שארבע ה"אמת" שלמטה יתאמתו ויהיו אמת אמיתית, במסירות נפש עד כלות הנפש וכו'.

וע' אג"ה [אגרת הקודש] ד"ה וזורע צדקה שכר אמת] והסיבה שמונע את האהבה מליכנס לעומק נקודת הלב ממש.

ועיינו באגרת הקודש, בפסקה הפותחת במילים "זורע צדקה שכר אמת". והסיבה המונעת מן האהבה להיכנס לעומק נקודת הלב ממש היא:

כי הנה אהבה זו מלובשת ומוסתרת בכח המתאוה לדברים גשמיים מנפש החיונית ששרשה בחי' גסות הרוח משכא דחויא החופף ומסתיר על כח ובחינת אהבה זו, ויש בה

הנה, אהבה זו מלובשת ומוסתרת בכוח המתאוה לדברים גשמיים, שמקורו בנפש החיונית, ששרשה בבחינת גסות הרוח, "משכא דחויא", המכסה ומסתירה את כוח האהבה הזאת ואת בחינתה. ויש בה

מדרגות שונות כמה מיני לבושים הקטן לפי קטנו והגדול לפי גודל מעלתו צריך הוא להסיר אפי' [אפילו] בחי' לבוש דק מבחי' גסות הרוח, אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] אין אני והוא וכו',

מדרגות שונות, כמה סוגי לבושים: הקטן לפי קטנותו והגדול לפי גודל מעלתו. עליו להסיר אפילו לבוש דק של בחינת גסות הרוח. אמרו חז"ל: "אין אני והוא יכולים" וכו'.

וצריך לפתוח את המכסה, כמשל אדם שרוצה לפתוח נקב בכותל המפסיק שצריך לחתוך ולשבור הכותל עד שיעשה מקום חלל.

וצריך לפתוח את הכיסוי, כמו אדם שרוצה לפתוח חור בקיר המפריד: עליו לחתוך ולשבור את הקיר עד שייעשה בו חלל.

כך צריך האדם שרוצה להיות אהבה זו תקועה בלבו ליכנס אל תוך פנימיות נקודת הלב ותוך תוכו מעומקא דלבא ממש בכלות הנפש וביטול במציאות

כך צריך אדם שרוצה שאהבה זו תהיה נטועה בלבו, ותיכנס אל פנימיות נקודת הלב ואל תוך תוכו, מעומק הלב ממש, בכלות הנפש וביטול במציאות

אליו ית' להיות לו לב נשבר ורוח נשברה להסיר גסות רוחו וכח המתאוה לדברים גשמיים להיות יש ונפרד בפני עצמו רק ישים אליו לבו.

לפנות אליו ית' בלב נשבר וברוח שבורה, כדי לסלק את גסות רוחו ואת הכוח החושק בדברים גשמיים, הגורמים לו להיות מציאות נפרדת העומדת בפני עצמה; אלא ייתן את לבו אליו בלבד.

8 ועל זה אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם שהיה לפני ההיכל בבית המקדש,

על כך אמרו חז"ל: "פתחו לי [פתח] כחודו של מחט, ואני אפתח לכם [פתח] כפתחו של אולם", שהיה לפני ההיכל בבית המקדש.

כי הבא לטהר מסייעין אותו להסיר ממנו כל בחינת ומדרגת גסות הרוח ולהעלותו מעלה מעלה עד רום המעלות.

שכן "הבא לטהר מסייעין אותו" להסיר ממנו כל בחינה ומדרגה של גסות הרוח, ולהעלותו מעלה מעלה אחר מעלה, עד רום המעלות.

ועיי' יאיר אור האהבה זו תוך פנימיות נקודת הלב ממש עד שתבטל כח מהות הנפש כשלהבת העולה מאליה להכלל ולהדבק באורו ית' (וכמ"ש בספרא דצניעותא)

ועל ידי כך יאיר אור האהבה הזאת בתוך פנימיות נקודת הלב ממש, עד שכוח מהות הנפש יתבטל, כשלהבת העולה מאליה, כדי להיכלל ולהידבק באורו יתברך (כמו שכתוב בספרא דצניעותא).

(רפ"א זהר ח"ב [חלק ב'] דקע"ו ע"ב) וארעא אתבטלת וזו היא בחי' אחותי הנ"ל ומזה יבא עוד לבחי' רעיתי (ועמ"ש עוד מענין בחינת אחותי בד"ה לבכתני אחותי כלה):

(בריש פרק א; זוהר, חלק ב, דף קע"ו ע"ב): "וארעא אתבטלת" — "והארץ התבטלה". וזוהי בחינת "אחותי" הנזכרת לעיל, וממנה יבוא האדם עוד לבחינת "רעיתי". (ועיינו עוד בענין בחינת "אחותי" במאמר המתחיל "לבכתני אחותי כלה").

9 ב וביאור ענין רעיתי הוא ע"ד מה שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים

וכדכתיב כי לא ידח ממנו נדח ממנו דייקא כמ"ש במ"א דהיינו לאשתאבא בגופא דמלכא.

2. ביאור עניינה של "רעיתי" הוא על דרך מה שאמרו חז"ל: "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים"; וכמו שכתוב: "כי לא ידח ממנו נדח" — "ממנו" דווקא, כפי שמבואר במקום אחר; כלומר, להיבלע בגופו של המלך.

ולהבין זה איך הנשמה שהיא בחי' נברא יש ודבר בפני עצמו תוכל לאשתאבא וכו'. אך הנה אמרו בזהר תלת קשרין מתקשרין כחדא אורייתא בקוב"ה [בקודשא בריך הוא] וישראל באורייתא כו'.

כדי להבין זאת: כיצד הנשמה, שהיא בבחינת נברא, יש ודבר בפני עצמו, יכולה להיבלע וכו'? אך הזוהר אומר: "שלושה קשרים קשורים זה בזה: התורה בהקב"ה וישראל בתורה" וכו'.

כי מפני שבחי' ומעלת התורה גבוה מבחי' מעלת ומדרגת נשמות ישראל ממקור חוצכם דאורייתא מחכמה נפקת כו' וזהו מה שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

מכיוון שמעלת התורה גבוהה ממעלתן ומדרגתן של נשמות ישראל, אפילו כפי שהן במקור שממנו נחצבו, שהרי "התורה יוצאת מחכמה" וכו'. וזהו שאמרו חז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו".

אך להבין זה שהרי התורה היא ג"כ מלובשת בענינים גשמיים כמו עניני ציצית ותפילין וסוכה וכמה דיני ממונות וטענות ע"ד משל ראובן טוען כך ושמעון כך ומה ענינם בגי' [בגן עדן] העליון ותחתון.

אך יש להבין זאת, שהרי גם התורה מלובשת בענינים גשמיים, כגון דיני ציצית, תפילין וסוכה, וכן דינים רבים בענייני ממונות וטענות — למשל, ראובן טוען כך ושמעון טוען כך. מה ענינם בגן עדן העליון והתחתון?

אך הנה כתיב לכו לחמו בלחמי. כי כמו הלחם מזון גשמי שעליו יחיה האדם חיי גופו הוא ע"י שנבלע באבריו של אדם.

אך כתוב: "לכו לחמו בלחמי". כשם שהלחם, שהוא מזון גשמי שעל ידו האדם מקיים את חיי גופו, מחיה אותו בכך שהוא נבלע באבריו,

כך התורה שנקראת מזון וחיים לנפש הרוחני צריכה היא שתכלע באברי נפשו ושבה כבשרו ממש ועיי זה הנפש תשוב אל ה' לאשתאבא בגופא דמלכא להיות נבלע בגופא דמלכא ממש.

כך גם התורה, הנקראת מזון וחיים לנפש הרוחנית, צריכה להיכלע באברי הנפש ולהיעשות ממש כבשרו. ועל ידי כך תשוב הנפש אל ה', כדי להיכלע בגופו של המלך — להיכלע ממש בגופו של המלך.

וכמ"ש אכלתי יערי עם דבשי וגוי. וזהו לחמו בלחמי מתחלה לחמו שיהי' [שיהיה] לכם לחם ומזון ליכלע באברי נפשכם ואח"כ בלחמי.

וכמו שכתוב: "אכלתי יערי עם דבשי" וגוי. וזהו פירוש "לכו לחמו בלחמי": תחילה "לחמו" — שיהיה לכם לחם ומזון שייכלעו באברי נפשכם, ולאחר מכן "בלחמי".

10 והנה באבות מלאכות של שבת תנא סידורא דפת נקט הזורע וכו' כי כדי לעשות לחם שיהא ראוי למאכל אדם עד שיהא נבלע באבריו ושבה כבשרו צריך מתחלה עבודת הזריעה והטחינה ולישה ואפיה.

והנה, באבות המלאכה של שבת נקט התנא את סדר הכנת הפת: "הזורע" וכו'. כדי להכין לחם הראוי למאכל אדם, שייספג באבריו ויהפוך לבשרו, יש תחילה לבצע את מלאכות הזריעה, הטחינה, הלישה והאפיה.

11 ולהבין ארבעה עבודות הללו בעבודת ה' צריך לבאר היטב בפרטיות ענין וסדר הזריעה בגשמיות על דרך משל שזורעין גרעין חטה

כדי להבין את ארבע העבודות הללו בעבודת ה', עלינו לבאר היטב ובפירוט את עניין הזריעה וסדרה בעולם הגשמי, בדרך משל: זורעים גרעין חטה

או נוטעין גרעין פרי בארץ ומכסין בעפר והגרעין ההוא נרקב ונפסד וכח הצומח אשר בארץ מצמיח חטה או פרי כעין הגרעין הנזרע או הנטוע בארץ,

או נוטעים בארץ גרעין של פרי ומכסים אותו בעפר. הגרעין הזה נרקב ומתכלה, וכוח הצמיחה שבארץ מצמיח חטה או פרי מאותו סוג כמו הגרעין שנזרע או ניטע בארץ.

כי לפי שכח הצומח אשר בארץ הוא כח כללי זורעין הגרעין ההוא להיות כעין העלאת מ"נ [מ"יין נוקבין] אל כח הצומח להצמיח כח פרטי כעין הגרעין ההוא.

מכיוון שכוח הצמיחה שבארץ הוא כוח כללי, זורעים את הגרעין הזה כדי שיהיה כעין העלאת מ"יין נוקבין אל כוח הצמיחה, וכך יצמיח כוח פרטי מאותו סוג כמו הגרעין.

12 והיינו לפי שהגרעין ההוא ג"כ נתהווה מכח הצומח ויש בו בחי' כח הצומח בהעלם אלא שנתגשם ונגרע ממהותו עד שנעשה גרעין.

כלומר, מפני שגם אותו גרעין נוצר מכוח הצמיחה, ויש בו בהעלם בחינה של כוח הצמיחה; אלא שהוא נעשה גשמי והתרחק ממהותו, עד שנעשה גרעין.

ומ"מ יש לו שייכות בצד מה אל כח הצומח הרוחני לפיכך כשנרקב ונפסד גוף הגרעין ובכל זאת יש לו קשר מסוים לכוח הצמיחה הרוחני. לכן, כאשר גוף הגרעין נרקב ומתכלה,

הנה כח הצומח המלוכש בו בטל לגבי כח הצומח הכללי אשר בארץ ונעשה מ"נ [מ"ן נוקבין] אליו ומצמיח כעין הגרעין בתוספת מרובה על העיקר

כוח הצמיחה המלוכש בו מתבטל בפני כוח הצמיחה הכללי שבארץ, ונעשה מ"ן אליו, והוא מצמיח [צמיחה] בדומה לגרעין, בתוספת מרובה על העיקר.

וכן מצמיח כל מיני פירות במיני מטעמים וגוון וריח כעין הגרעין ההוא כגון אם היה הגרעין של תפוחים מצמיח תפוחים ואם הי' [היה] של ענבים מצמיח ענבים וכיוצא בהן.

כך הוא מצמיח גם מיני פירות שונים, בעלי טעמים, צבעים וריחות שונים, בדומה לאותו גרעין: למשל, אם הגרעין היה של תפוחים, הוא מצמיח תפוחים; ואם היה של ענבים, הוא מצמיח ענבים, וכיוצא בזה.

הגם שבגרעין ההוא אינו נראה ונרגש שום טעם וריח כלל רק כמו עץ בעלמא מ"מ הרי הוא עכ"פ [על כל פנים] ממהות הפרי ההוא ויש בו בכחו מלוכש ומוסתר כל כחות הטעמים והגוונים והריח שבפרי ההוא אף שבאותו גרעין אין נראים או מורגשים כלל טעם או ריח, והוא נראה רק כעץ בעלמא, בכל זאת הוא שייך במהותו לאותו פרי, ובכחו מלוכדים ומוסתרים כל כחות הטעמים, הצבעים והריח שבאותו פרי;

אלא שהוא מצומצם מאד עד שאינו נרגש ונראה בו שום טעם וריח ולזאת יכול הוא להמשיך כח הצומח שיצמיח הפירות של הגרעין ההוא בכל עניניהם בטעמים ובריחים ומראה שלהם בלי שום הסתר וצמצום כלל.

אלא שהם מצומצמים מאוד, עד שאינם מורגשים או נראים בו כלל. משום כך הוא יכול להמשיך את כוח הצמיחה, שיצמיח את פירותיו של אותו גרעין בכל פרטיהם — בטעמים, בריחים ובמראה — בלי שום הסתר או צמצום כלל.

13 והנה ככל המשל הזה בפרטיות יתבונן המשכיל בעבודת ה' ובתורתו כי הנה התורה היא חכמתו ורצונו ית'.

כעת, בהתאם לכל פרטי המשל הזה, על המתבונן להתבונן בעבודת ה' ובתורתו. התורה היא חכמתו ורצונו יתברך, והוא וחכמתו אי חכים ולא בחכמה ידיעא כו' ובריבוי הצמצומים והשתלשלות ממדרגה למדרגה ירדה מטה מטה עד שנתלבשה ונתגשמה בענינים גשמיים.

והוא וחכמתו אחד: "הוא חכם, אך לא בחכמה ידועה" וכו'. ובאמצעות ריבוי הצמצומים וההשתלשלות ממדרגה למדרגה, היא ירדה מטה מטה, עד שהתלבשה בעניינים גשמיים ונעשתה גשמית.

והוא כמשל גרעין הזרע או הפרי שנלקח מכח הצומח שהכח ההוא הוא בחי' אין ממש ממאמר תדשא והדבר דומה לגרעין של זרע או של פרי, שנלקח מכוח הצמיחה; כוח זה הוא בחינת אין ממש, ממאמר "תדשא" — "תצמיח [הארץ]",

דהיינו **אש דת** (כ"כ [כל כך] הש"ך [השפתי כהן] בשם הר"ש [הרבי שמעון]) והפרי הנצמח ממנו ע"י התלבשותו בארץ הוא בחי' יש מאין

כלומר, "אש דת" — כך כתב הש"ך בשם הר"ש. והפרי שצומח ממנו, באמצעות התלבשותו בארץ, הוא בחינת יש מאין,

אבל מ"מ יש בו חיות רוחני כי טוב למאכל ונחמד למראה או שיש בו ריח.

אך למרות זאת יש בו חיות רוחנית, שהרי הוא טוב למאכל, נעים למראה או בעל ריח.

משא"כ גרעין הנזרע החיות שבו מצומצם כ"כ [כל כך] עד שאין נראה ונרגש בו אפילו שום טעם וריח.

לעומת זאת, בגרעין שנזרע החיות שבו מצומצמת כל כך, עד שאין רואים או חשים בו אפילו טעם או ריח כלשהם.

כך ע"ד משל התורה שנתלבשה ונתגשמה בדברים גשמיים החיות שבה מצומצם מאד כי בג"ע [בגן עדן] העליון שהוא עולם הבריאה מאירים שם חב"ד [חכמה בינה ודעת] דא"ס ב"ה ומאיר אור התורה בבחי' תענוג בהשגות שכליות אלהות ממש.

כך גם, בדרך משל, בתורה שהתלבשה בדברים גשמיים ונעשתה גשמית: החיות שבה מצומצמת מאוד. שהרי בגן עדן העליון, שהוא עולם הבריאה, מאירים חב"ד דאין סוף ברוך הוא, ואור התורה מאיר שם כתענוג, בהשגות שכליות של אלקות ממש.

14 ומי"מ בחי' השגה ההיא היא בחי' יש מאין לגבי מקורא דכולא חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא, משא"כ בירידתה למטה נתגשמה עד שאין נראה ונרגש בה ענין התענוג ושכל אלהות כ"א דינים והלכות בענינים גשמיים

ובכל זאת, אותה השגה היא בבחינת יש מאין ביחס למקור הכול, החכמה העילאה, [שעליה נאמר:] "חכים ולא בחכמה ידיעא" — חכם, אך לא בחכמה הניתנת לידיעה. ואילו בירידתה למטה היא התגשמה, עד שלא נראים ולא מורגשים בה תענוג או שכל אלוקי, אלא רק דינים והלכות בעניינים גשמיים.

(ועמ"ש במ"א ע"פ המאמר בפ' בראשית דכ"ז ב' אעשה לו עזר כו' דא משנה כו' ע"ש).

(ועיינו במה שנכתב במקום אחר על המאמר בפרשת בראשית, דף כ"ז ע"ב: "אעשה לו עזר" וכו' — זו משנה וכו'; עיינו שם).

וזהו הזורעים בדמעה ברנה יקצרו כי הרי בשעת לימודו אין לו תענוג ומי"מ ברנה יקצורו וזהו "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו": בשעת לימודו אין לו תענוג, ובכל זאת "ברינה יקצורו".

כי מחמת הלימוד נעשה אור התורה זרוע בארץ העליונה, כי בחי' דבר ה' זו הלכה ובטל לגבי כח הצומח בחי' חכמה כו'

כי על ידי הלימוד נזרע אור התורה בארץ העליונה. שהרי זו בחינת "דבר ה' — זו הלכה", והיא בטלה לגבי כוח הצמיחה, בחינת חכמה וכו'.

ועי"ז מצמיח שכר מצוה מצוה בגי"ע [בגן עדן] העליון שצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה ומתענגים בהשגתם השגת אלקות שההשגה היא בחי' יש מאין וזיו והארה מאורה של מעלה בכח הצומח.

ועל ידי כך צומח "שכר מצוה" — מצווה" בגן עדן העליון, שבו "צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה" ומתענגים בהשגתם, השגת האלקות; שהרי אותה השגה היא בבחינת יש מאין, וזיו והארה מאור שלמעלה, מכוח הצמיחה.

והיינו זיו תורתם ועבודתם ממש שהוא כמו למשל הכח הצומח שמצמיח כעין הגרעין וכו'. וגופי ההלכות גשמיות הם בחי' העלאת מ"נ [מיין נוקבין] לגבי חכמתו ורצונו ית' המלוכשים בדבר ה' זו הלכה.

והיינו זיו תורתם ועבודתם ממש, שהוא, למשל, ככוח הצמיחה המצמיח בדומה לגרעין וכו'. וגופי ההלכות הגשמיות הם בבחינת העלאת מיין נוקבין אל חכמתו ורצונו יתברך, המלוכשים ב"דבר ה' — זו הלכה".

15 והנה כמו שבזריעה גשמיות אינה צומחת עד שירקב הגרעין ויפסד וישתנה ממהותו ויהיה נקלט בארץ ממש והיו לאחדים ממש.

והנה, כשם שבזריעה גשמית הזרע אינו צומח עד שהוא נרקב, מתכלה ומשתנה ממהותו, ונקלט ממש בארץ ונעשה עמה לאחד ממש;

ככה צריך להיות נפש האדם להתבטל ממהותה ע"י מס"נ [מסירות נפש] בתורה ובמצות ולהיות נקלטת ומתאחדת בארץ העליונה היא מלכותו ושכינת עוזו ע"י מס"נ [מסירות נפש] זו בבחי' העלאת מ"ן [מייך נוקבין] כמ"ש בידך אפקיד רוחי כו'

כך נפש האדם צריכה להתבטל ממהותה באמצעות מסירות נפש בתורה ובמצוות, ולהיקלט ולהתאחד בארץ העליונה, שהיא מלכותו ושכינת עוזו, באמצעות מסירות נפש זו, בבחינת העלאת מ"ן, ככתוב: "בידך אפקיד רוחי וכו'".

ועי"ז נקלטת ומתייחדת התורה שלמד בעוה"ז ג"כ בארץ העליונה כיחוד כח הצומח שבגרעין בכח הצומח שבארץ הגשמי.

ועל ידי כך גם התורה שלמד בעולם הזה נקלטת ומתייחדת בארץ העליונה, כמו התאחדות כוח הצמיחה שבזרע עם כוח הצמיחה שבאדמה הגשמית.

16 ומזה יתבונן המשכיל להיות למודו ע"ד זה שיהי' [שיהיה] בבחי' מ"נ [מייך נוקבין] ולא יעשה הטפל עיקר דהיינו שלא ישים כל מגמתו אל התורה כמו שהיא בלבושים הגשמיים בלבד

מכאן על האדם המבין להתבונן כיצד ללמוד באופן זה: שהלימוד יהיה בבחינת מ"נ, ושלא יעשה את הטפל לעיקר; כלומר, שלא יכוון את כל מגמתו לתורה כפי שהיא בלבושיה הגשמיים בלבד.

כי האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, רק ישים לבו לפנימיות אלהות המלוכש בה ממקורה ושרשה למעלה בחי' חכמה עילאה ולישא וליתן בדבורו של מקום,

שהרי "האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו". אלא ישים את לבו לפנימיות האלוקית המלוכשת בה, שמקורה ושורשה למעלה בבחינת חכמה עילאה, ולשאת ולתת בדיבורו של מקום;

כי הלכה זו היא דבר ה' וחכמתו ורצונו מלובשים בה ואזי הוא לימודו בבחי' מ"נ [מייך נוקבין] ובטל לגבי חכמתו ית' והיו לאחדים ממש:

שהרי הלכה זו היא דבר ה', וחכמתו ורצונו מלובשים בה. אזי לימודו הוא בבחינת מ"נ, והוא בטל לגבי חכמתו יתברך, והיו לאחדים ממש.

17 ג וכדי שתתאחד ג"כ עם נפשו האלהית. הנה התפלה קרויה נפש כדכתיב ואשפוך את נפשי כו'.

3. וכדי שהתורה תתאחד גם עם נפשו האלקית: התפילה נקראת "נפש", כמו שכתוב: "ואשפוך את נפשי" וכו'.

וצריך הוא לעורר את האהבה בתפלה מעומקא דלבא בכלות הנפש ממש במס"נ [במסירות נפש] בביטול במציאות אליו ית'.

עליו לעורר בתפילה את האהבה מעומק הלב, עד כלות הנפש ממש, במסירות נפש ובביטול במציאות אליו ית'.

בחיי אחותי הנ"ל. שיהי' [שיהיה] ענין מסירת נפש וביטול הנ"ל נקבע במוחו ולבו בשעת התפלה שהיא בחיי חכמה עילאה

בחינת "אחותי" הנזכרת לעיל; כדי שמסירות הנפש והביטול הנזכרים לעיל ייקבעו במוחו ובלבו בשעת התפילה, שהיא בחינת חכמה עילאה

(וכמ"ש אמור לחכמה אחותי את וז"ש [וזהו שכתוב] אחותי בת אבי היא כו' בזמנא דנטלא מבי אבא כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] פ' אמור ד' ק' ע"ב)

(כמו שכתוב: "אמור לחכמה אחותי את"; וזהו פירוש הכתוב: "אחותי בת אבי היא" וכו' — "בזמנא דנטלא מבי אבא", כמו שכתוב בזהר הקדוש, פרשת אמור, דף ק' ע"ב).

ולכן כשלומד אח"כ ע"ד הנ"ל שיהא לימודו בטל לגבי חכמה עילאה המלוכשת בתורתו. הרי מתייחדים יחד אור תורתו באור נפשו האלהית.

ולכן, כאשר הוא לומד אחר כך בדרך הנזכרת לעיל, כך שלימודו בטל אל החכמה העליונה המלוכשת בתורתו, הרי אור תורתו ואור נפשו האלקית מתייחדים יחד.

ולזאת העת קבוע ללמוד יהי' [יהיה] מיד אחר התפלה וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו פי' שבא לכאן נפשו האלהית ע"י מס"נ [מסירות נפש] וביטול הנ"ל ותלמודו ג"כ בידו ע"ד הנ"ל.

ומשום כך הזמן הקבוע ללימוד צריך להיות מיד לאחר התפילה. וזהו פירוש "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו": נפשו האלקית באה לכאן באמצעות מסירות הנפש והביטול הנזכרים לעיל, וגם תלמודו בידו, בדרך הנזכרת לעיל.

18 ועבודת הטחינה בעבודת ה' הוא בחי' לב נשבר ונדכה. פי' ונדכה מלשון דכו במדוכה. וכמ"כ [וכמו כן] ענין הטחינה שטוחן ומפרר החטה עד אשר דק כקמח. וכענין שכתוב ושחקת ממנה הדק.

עבודת הטחינה בעבודת ה' היא בחינת "לב נשבר ונדכה". פירוש "נדכה" הוא מלשון "דכו במדוכה". כך גם ענין הטחינה: טוחנים ומפוררים את החיטה עד שהיא דקה כקמח, וכמו שכתוב: "ושחקת ממנה הדק".

וגם בענין לימוד התורה כתיב גרסה נפשי וגם לשון הגמרא גרסין מלשון ריחיים של גרוסות.

גם בעניין לימוד התורה כתוב: "גרסה נפשית", וגם הביטוי של הגמרא "גרסין", שפירושו "אנו לומדים", הוא מלשון "ריחיים של גרוסות".

19 ואח"כ בחיי הלישה והוא שנותן מים בקמח לחברם לעשות גוף אחד ועיסה אחת.

לאחר מכן [באה] בחינת הלישה: נותנים מים בקמח כדי לחבר ביניהם ולעשות מהם גוף אחד ועיסה אחת.

וכך צריך לעורר את האהבה לדבקה בו ית' ולהיות משוך אחריו כמים שלא יהי' [יהיה] בבחי' פירוד ח"ו [חס ושלום]. ובחי' האפייה הוא כענין מ"ש וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור.

כך יש לעורר את האהבה, כדי לדבוק בו יתברך ולהימשך אחריו כמים, כך שלא תהיה חלילה בחינת פירוד. ובחינת האפייה היא כענין הכתוב: "וכי תקריב קרבן מנחה מאפה תנור".

20 וכתוב תקרב בלא יו"ד ויש אם למסורת, דהיינו כשהנפש רוצה להתקרב בעצמה לה' אזי תהי' [תהיה]

בבחי' מאפה תנור כמ"ש ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד.

"תקרב" נכתב בלי יו"ד, ויש אם למסורת; כלומר, כשהנפש רוצה לקרב את עצמה לה', היא תהיה בבחינת "מאפה תנור", כמו שנאמר: "ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד".

פ"י שיעור בלבו רשפי אש האהבה מחמת בחי' אחד דהיינו מגדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה הממלא וסובב כ"ע [כל עלמין] וכולא קמיה כלא חשיב ממש אשר ע"כ

כלומר, עליו לעורר בלבו רשפי אש של אהבה מתוך בחינת "אחד" — מתוך גדולתו של מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, הממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, והכול נחשב לפניו ממש כאין; ולכן

תתלהט ותתלהב נפשו לאסתכלא ביקרא דמלכא ותתבטל כח הנפש ממהותה ועצמותה באהבה עזה ויתירה מאהבת ה' לדבקה בו בלבד לרוות נפשו הצמאה שהיא בחי' מים כנ"ל

נפשו תתלהט ותתלהב "להסתכל ביקרא דמלכא", וכוח הנפש יתבטל ממהותו ועצמותו באהבה עזה ויתרה מאהבת ה', שהיא לדבקה בו בלבד, כדי להרוות את נפשו הצמאה, שהיא בחינת מים, כנזכר לעיל.

כי כמו שהמים והאש גשמיים הם ב' הפכים בטבעם מים הוא טבע מחבר ומצרף ואש הוא בטבע מפרר ומפריד היסודות כנודע שבאש מתפרדים כל היסודות שיסוד המים יוצא בעשן ויסוד העפר נעשה אפר מפוזר כו'

שהרי כשם שמים ואש גשמיים הם שני הפכים בטבעם: המים מטבעם מחברים ומצרפים, ואילו האש מטבעה מפררת ומפרידה את היסודות. כידוע, באש נפרדים כל היסודות: יסוד המים יוצא בעשן, ויסוד העפר נעשה אפר מפוזר וכו';

כך האהבה בחינת רשפי אש היא בחינה הפכיית מבחי' האהבה של בחי' מים שהיא לדבקה בו דהיינו שתשאר עצמות ומהות הנפש דבוקה בו ית'.

כך גם האהבה שהיא בחינת רשפי אש הפוכה מן האהבה שהיא בחינת מים, שעניינה לדבוק בו — כלומר, שעצמותה ומהותה של הנפש תישאר דבוקה בו יתברך.

משא"כ בחי' רשפי אש היא האהבה שמפרדת כחות הנפש ממהותם ועצמותם ותשתפך הנפש אל חיק אביה אור א"ס ב"ה ממש.

ואילו בחינת רשפי אש היא אהבה המפרידה את כוחות הנפש ממהותם ועצמותם, והנפש נשפכת אל חיק אביה, אור אין סוף ממש, ברוך הוא.

21 ועוד זאת היא בחי' אפייה כמ"ש וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו וגו'. ופי' נכמרו רחמיו מלשון מכמר בשרא שהוא לשון חמימות

ועוד, זו גם בחינת האפייה, כפי שנאמר: "וימהר יוסף, כי נכמרו רחמיו אל אחיו" וגו'. פירוש הביטוי "נכמרו רחמיו" הוא מלשון "חימום בשר", כלומר לשון של התחממות;

כי הרחמנות הוא מצד החמימות כי חם לבו בקרבו (וכמ"ש במ"א ע"פ הזהר במדבר קי"ח א').

מפני שהרחמנות נובעת מחום, שכן לבו מתחמם בקרבו (וכפי שמוסבר במקום אחר על פי הזהר, במדבר, דף קי"ח ע"א).

כי הנה ישראל נקראו על שם יוסף כדכתיב נוהג כצאן יוסף וצריך לעורר רחמים על בחי' בנימין שנק' בן אוני והיינו להיות

שהרי ישראל נקראו על שם יוסף, כפי שנאמר: "המנהיג את יוסף כצאן"; ועל האדם לעורר רחמים על בחינת בנימין, שנקרא בן אוני, כלומר "בן צערי"; והיינו, להיות

ממארי דחושבנא לחשוב עם נפשו איך ירדה מטה מטה כל חד לפום מה דידע אינש בנפשי [בנפשיה] ולרחם על ניצוץ אלהות שבו.

מ"בעלי החשבון", להתחשבן עם נפשו ולחשוב כיצד ירדה מטה מטה, כל אחד לפי מה שאדם יודע בנפשו, ולרחם על ניצוץ האלוקות שבו.

22 ויבא החדרה ויבך שמה כדכתיב במסותרים תבכה נפשי דהיינו בחדרי לבו. ומ"מ ויתאפק ויאמר שימו לחם זו התורה

"וַיָּבֹא הַחֲדָרָה וַיִּבֶךְ שָׁמָּה" — "במסותרים תבכה נפשי", כלומר בחדרי לבו. ובכל זאת, "ויתאפק ויאמר שימו לחם" — זו התורה;

כי צריך להיות שניהם חדוה תקוע בלבאי מסטרא דא כו'. וזהו ויבא החדרה ויבך שמה שמה דייקא. כי צריכים להיות שניהם: "חדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא" וכו'. וזהו [פירוש] "ויבא החדרה ויבך שמה" — "שמה" דווקא.

23 וע"י זה נעשית התורה בחי' לחם אפוי ממש שנבלע באברין דמלכא בחי' בטול באור א"ס ב"ה ממש וכו' ע"י שנבלע באברי נפשו האלהית כו'.

באמצעות זאת נעשית התורה בחינת לחם אפוי ממש, הנספג באיברי המלך — בחינת ביטול באור אין סוף ממש וכו' — באמצעות היספגותה באיברי נפשו האלקית וכו'.

וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. פי' שתלמודו נתייחד בנפשו והיו לאחדים. משא"כ בלא בחי' אפיי [אפיייה] הנ"ל לא הי' [היה] יכול ליבלע באברי נפשו ולא יכול להיות חיים ומזון לנפש

וזהו [פירוש] "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו": כלומר, תלמודו התאחד עם נפשו והיו לאחד. אבל בלי בחינת האפיייה האמורה, הוא לא היה יכול להיספג באיברי נפשו ולא היה יכול להיות חיות ומזון לנפש;

כי על הלחם אפוי דוקא יחי' [יחיה] האדם שנבלע באבריו משא"כ אם אינו אפוי אין הקיבה מבשלתו והרי הלחם מונח בפני עצמו בקיבה ולא נבלע באברים.

שכן דווקא באמצעות לחם אפוי האדם חי, משום שהוא נספג באיבריו; ואילו אם אינו אפוי, הקיבה אינה מעכלת אותו, והלחם נשאר בפני עצמו בקיבה ואינו נספג באיברים.

וככה ממש ע"ד משל בלא בחי' אפיה הנ"ל הרי התורה שלומד הוא דבר בפני עצמו ונפשו הוא דבר בפני עצמו ואינן מתייחדים יחד ולא נקרא ותלמודו בידו

וכך ממש, בדרך משל: בלי בחינת האפייה האמורה, התורה שהוא לומד היא דבר בפני עצמו, ונפשו היא דבר בפני עצמו; הם אינם מתאחדים, ואין הוא נקרא "ותלמודו בידו".

(ועמ"ש בפ' משפטים ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ולקמן בפ' בחקתי ע"פ ואפו עשר נשים כו'):

(ועיינו כמה שנכתב בפרשת משפטים על הפסוק "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר", ולהלן בפרשת בחוקותי על הפסוק "ואפו עשר נשים" וכו').

24 ד אך קודם שילמוד צריך ג"כ בחי' בא לכאן דהיינו לעורר את האהבה בתפלה במסירת נפש וביטול במציאות אליו ית'

4. אבל לפני שהוא לומד, צריכה להיות גם בחינת "בא לכאן", כלומר, לעורר את האהבה בתפילה, מתוך מסירות נפש וביטול במציאות אליו ית',

כדי שיוכל ללמוד אח"כ על דרך הנ"ל ולזאת העת קבוע ללמוד יהי' [יהיה] מיד אחר התפלה כו' כדי שיוכל ללמוד לאחר מכן בדרך הנזכרת לעיל. משום כך, הזמן הקבוע ללימוד צריך להיות מיד לאחר התפילה וכו'.

ולכן ע"י בחי' בא לכאן ותלמודו בידו הוא בבחי' אשרי (ועמ"ש בביאור ע"פ הראיני את מראיך וממש"ש [וממה שכתוב שם] יובן לשון אשרי מי שבא. כי אשרי הוא מלשון באשרי

ולכן, באמצעות בחינת "בא לכאן ותלמודו בידו", הוא נמצא בבחינת "אשרי". (וראה מה שכתוב בביאור על הפסוק "הראיני את מראיך"; וממה שכתוב שם יובן הביטוי "אשרי מי שבא". שהרי "אשרי" הוא מלשון "באשרי",

כי אשרוני והוא בחי' התגלות התענוג כתר כו' וזהו דייקא ע"י הלימוד שאחר התפלה כו' וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר פ' בהר ק"ח א' הה"ד [הדא הוא דכתיב] כי תבואו וגו' ושבתה הארץ נייחא ודאי. מיהו כאן פ"י ושבתה בענין אחר).

"כי אשרוני", והיא בחינת התגלות התענוג — כתר וכו'; והדבר נעשה דווקא באמצעות הלימוד שלאחר התפילה וכו'. וזהו שנאמר בזהר, פרשת בהר, דף ק"ח ע"א: "זהו שכתוב: כי תבואו וגו', 'ושבתה הארץ' — מנוחה, בוודאי". אולם כאן "ושבתה" מתפרש באופן אחר.

וזוהו כי תבואו אל הארץ פי' מיד כי תבואו (שהוא בחי' בא לכאן) ויעוררו את האהבה בבחי' תפלה בחי' נפש כמ"ש ואשפוך את נפשי הוא בחי' ארץ עליונה.

וזוהו פירוש "כי תבואו אל הארץ": מיד "כי תבואו" — שהיא בחינת "בא לכאן" — תעוררו את האהבה בבחינת תפילה, בחינת נפש, כמו שכתוב "ואשפוך את נפשי"; והיא בחינת הארץ העליונה.

אשר אני נותן לכם כי האהבה האמיתית היא הבאה מלמעלה אלא שצריך התעוררות האדם ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא.

"אשר אני נותן לכם": האהבה האמיתית היא זו שבאה מלמעלה, אלא שהיא זקוקה להתעוררות האדם, ו"באתערותא דלתתא — אתערותא דלעילא".

25 ואז ושבתה הארץ דהיינו כמ"ש בס' דצניעותא וארעא אתבטלת דהיינו שיהי' [שיהיה] בחי' ביטול כחות הנפש במציאות בבחי' אחותי הנ"ל.

ואז "תשבות הארץ", כלומר, כפי שנכתב בספרא דצניעותא: "והארץ התבטלה". הכוונה היא שכוחות הנפש יתבטלו במציאותם, בבחינת "אחותי" שנזכרה לעיל.

שבת לה' ביטול אחר ביטול דהיינו בתחלה ושבתה הארץ בבחי' סור מרע ואח"כ שבת לה' בבחי' ועשה טוב צריך שיהיה ג"כ בבחי' ביטול הנ"ל ואח"כ שש שנים תזרע שדך אלו שיתא סדרי משנה.

"שבת לה'" — ביטול נוסף על הביטול הראשון. כלומר, תחילה "תשבות הארץ", בבחינת "סור מרע", ולאחר מכן "שבת לה'", בבחינת "ועשה טוב", שגם היא צריכה להיות בבחינת הביטול הנזכר לעיל. ואחר כך: "שש שנים תזרע שדך" — אלו ששת סדרי משנה.

תזרע בארץ עליונה שנקראת שדה. חקל תפוחין קדישין. בחי' דבר ה'. להיות כמשל הזריעה הנ"ל.

"תזרע" בארץ העליונה, הנקראת "שדה" — "חקל תפוחין קדישין", בחינת "דבר ה'", כדי שהדבר יהיה בדומה למשל הזריעה שנזכר לעיל.

ושש שנים תזמור הוא בחי' תלמוד שהוא טעמי המשנה וסברותיה (והשתא א"ש [אתי שפיר] מ"ש ושבתה כו' קודם שש שנים תזרע כו'.

"ושש שנים תזמור" היא בחינת תלמוד, כלומר, טעמי המשנה וסברותיה. (וכעת מובן היטב מדוע נאמר "תשבות" וכו' לפני "שש שנים תזרע" וכו').

והיינו כי מקודם בחיי שש שנים תזרע ותזמור שהוא עסק התורה צ"ל בחיי המסייג [המסירות נפש] בתפלה שהוא בחיי ושבחה הארץ ארעא אתבטלת כדי להיות בבחי' בא לכאן ותלמודו בידו כנ"ל).

וזהו, שלפני בחינת "שש שנים תזרע" ו"תזמור", שהן עסק התורה, צריך שתהיה בחינת מסירות נפש בתפילה, שהיא בחינת "תשבות הארץ", "הארץ התבטלה", כדי להיות בבחינת "בא לכאן ותלמודו בידו", כנזכר לעיל.

והנה בעבודת הכרם צריך הוא לזמר דהיינו לקצוץ הקוצים המכלים את הכרם והוא ג"כ מעבודת הזריעה והנטיעה

והנה, בעבודת הכרם צריך לזמור, כלומר, לקצוץ את הקוצים שמכלים את הכרם; וגם זו חלק מעבודת הזריעה והנטיעה,

כי הזמור חייב משום נוטע משום דלצמוחי פרי עביד כך הוא ע"ד משל לימוד התלמוד שהוא בירור ההלכה שמברר איך היי [היה] הסלקא דעתך בגמרא.

מפני שהזמור חייב משום נוטע, משום שהוא עושה זאת כדי להצמיח פירות. וכך, בדרך משל, גם לימוד התלמוד, שהוא בירור ההלכה: הוא מברר מה הייתה הסלקא דעתך בגמרא,

וכל הקושיות הנופלים לפי הסלקא דעתך שבגמ' [שבגמרא] או אפילו הסלקא דעתך דמקשן וקושייתו בכדי לברר הלכה ברורה

וכן כל הקושיות המתעוררות לפי הסלקא דעתך שבגמרא, ואפילו הסלקא דעתך של המקשן וקושייתו — כל אלה נועדו לברר הלכה ברורה.

לכן נמשלו דברי התלמוד ליינ המשמח מחמת בירור ההלכה. משא"כ המשנה נקי בשם לחם וכתוב לחם לבב אנוש יסעד.

לכן דברי התלמוד נמשלו ליינ המשמח, משום בירור ההלכה. לעומת זאת, המשנה נקראת "לחם", ועליה נאמר: "לחם לבב אנוש יסעד".

26 והנה כתיב ויין ישמח לבב אנוש. וכתוב גבי יין המשמח אלהים ואנשים אלא אית יין ואית יין כוי כי כאשר מבין התלמוד

נאמר: "יין המשמח את לב האדם", ונאמר על היין: "המשמח אלקים ואנשים". אבל יש יין ויש יין וכו'. שכן כאשר הוא מבין את התלמוד

כמו שהוא לבוש בלבושים גשמיים ואינו יכול להפשיטו מלבושים שלו להיות תורת אלהיו בקרבו השכלות אלהות ממש נקי יין המשמח לבב אנוש.

כפי שהוא מלובש בלבושים גשמיים, ואין הוא יכול להפשיט אותו מלבושיו, כך שתורת אלקיו תהיה בתוכו כהבנה ממשית באלקות — הוא נקרא "יין המשמח את לב האדם".

אבל כשמתענג על ה' בהשכלתו ברוחניות התורה ה' שגת אלקות נקי יין המשמח אלהים בשמחת אלהים וחדות ה'.

אבל כאשר הוא מתענג על ה' באמצעות הבנת הרוחניות שבתורה, השגת האלקות, הדבר נקרא "יין המשמח אלקים", בשמחת אלקים ובחדוות הוי'.

והנה כתיב כי כרם ה' צבאות בית ישראל (ועי' בזהר ח"א [חלק א'] ע' [עייין] צ"ו) וצריך כל אחד ואחד לעבוד בנפשו עבודת הכרם לקצוץ הקוצים

נאמר: "כי כרם הוי' צבאות בית ישראל" (ועיינו בזהר, Part I, folio 96), ועל כל אחד ואחת לעבוד בנפשו את עבודת הכרם — לעקור את הקוצים,

דהיינו המדות נפשיות שבאדם הבאות מנפשו החיונית דהיינו קנאה ושנאה ותאוה ודומיהן בכדי לברר הטוב ואז אחר הבירור שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'

כלומר, המדות שבנפש האדם הבאות מנפשו החיונית, כגון קנאה, שנאה, תאוה וכיוצא בהן, כדי לברר את הטוב. ואז, לאחר הבירור, "שבת שבתון תהיה לארץ, שבת להוי'":

שהם ג' מיני שבתות נגד שלשה מיני עולמות בריאה יצירה עשייה שנתברר מהם הטוב לה' ודי"ל [ודי למבין]:

הן שלוש בחינות של שבת, כנגד שלושת סוגי העולמות — בריאה, יצירה ועשייה — שמהם התברר הטוב לה'. ודי"ל:

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/behar/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק